

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
Р І Ш Е Н Н Я
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ВОЛИНСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

29 березня 2016 року № 10

Справа № 37-15

м. Луцьк

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Адміністративна колегія Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія територіального відділення), розглянувши матеріали справи № 37-15 про порушення державним підприємством «Волиньторф» (44614, Волинська обл., Маневицький р-н, с. Прилісне, код ЄДРПОУ), (надалі – ДП «Волиньторф», Підприємство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень і розслідувань від 18.02.2016 року № 37-15/5,

ВСТАНОВИЛА:

Волинським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – територіальне відділення) на виконання доручення голови Волинської обласної державної адміністрації від 28.08.2015 року № 5595/46/2-15 здійснено перевірку порядку формування вартості торф'яної продукції ДП «Волиньторф» на відповідність законодавству про захист економічної конкуренції.

Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 10.11.2015 року № 38-рк у зв'язку з наявністю в діях ДП «Волиньторф» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких цін реалізації товарів, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, було розпочато розгляд справи № 37-15.

Територіальне відділення в результаті збирання та аналізу доказів, з'ясування дійсних обставин справи встановило наступне.

Відповідно до повноважень, визначених пунктом першим статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та пунктом четвертим статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», основним завданням Антимонопольного комітету України є здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Згідно з інформацією, наявною у територіального відділення, ДП «Волиньторф» засноване на державній власності наказом Державного комітету України по вугільній промисловості від 10.02.1993 р. № 16. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.05.2007р. № 689 «Про утворення Державного концерну «Укрторф» входить до складу Державного концерну «Укрторф» та належить до сфери управління Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (надалі – Міненерговугілля) згідно з Указом Президента України від 09.12.2010 року № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».

Підприємство зареєстроване Маневицькою районною державною адміністрацією 29.06.1993 року, реєстраційний номер 11901050001000167, код ЄДРПОУ

Підприємство є юридичною особою, веде самостійний баланс, має рахунки в установах банків, реєстраційний рахунок у Державній казначейській службі України, печатку зі своїм

найменуванням, штампи, фірмові бланки та інші реквізити.

Тому, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Підприємство є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статуту, затвердженого наказом Міненерговугілля промисловості від 17.08.2011 року № 401, основним напрямком діяльності Підприємства є добування та агломерація торфу.

Статутом також передбачено можливість в установленому законодавством порядку створювати на території України та за її межами філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи. Створення та ліквідація підрозділів з видобутку та агломерації торфу здійснюється за погодженням з Уповноваженим органом управління Концерном «Укрторф», з правом відкриття рахунків в установах банків.

Створені Підприємством відокремлені підрозділи можуть наділятися основними фондами та оборотними активами, які належать ДП «Волиньторф».

Відповідно до п. 2.1 Положення Маневицького торфозаводу - філіалу ДП «Волиньторф», затвердженого директором 31.12.20110 року № 329, даний філіал є відокремленим структурним підрозділом та не має статусу юридичної особи.

ДП «Волиньторф» є безпосереднім виробником торф'яної продукції у Волинській області: брикетів торф'яних для комунально-побутових потреб; напівбрикетів торф'яних; крихти брикетів; торфу для приготування компостів.

Згідно з Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (надалі – Методика), проведено дослідження ринку роздрібною торгівлю торф'яною продукцією, дровами паливними та відходами кусковими, кам'яним вугіллям, пелетами деревними у Волинській області.

Враховуючи інформацію, надану Підприємством в листі від 25.11.2015 року № 1508 (реагування на розпорядження про початок розгляду справи № 37-15), а також вимоги Методики, територіальне відділення врахувало зауваження ДП «Волиньторф» щодо визначення товарних меж ринку як ринок роздрібною торгівлю твердим паливом.

Визначення товарних меж ринку.

Відповідно до даних Балансу споживання природного газу в Україні протягом 2014 року у порівнянні з 2013 роком споживання газу в Україні скоротилося з 50,4 млрд. м³ до 42,6 млрд. м³, тобто на 7,8 млрд. м³, або на 16%.

Найбільше скорочення споживання відбулося у промисловості — на 4,4 млрд. м³ (з 20,1 до 15,7 млрд. м³, тобто на 22%), значно скоротилися також технологічні витрати газу на виробництво та транспортування блакитного палива (з 4,3 до 3,7 млрд. м³, тобто на 14%). Населення у 2014 році спожило 15,1 млрд. м³ газу, тоді як у 2013 році спожито 16,8 млрд. м³, тобто на 1,7 млрд. м³ газу менше, ніж у 2013 році, що складає 10%. Водночас, підприємства теплокомуненерго за 2014 рік скоротили використання газу на 1,3 млрд. м³ (з 8,3 до 7,0 млрд. м³, або на 16%).

Враховуючи тенденцію щодо скорочення обсягів споживання газу, значно зріс попит на паливо, використання якого передбачено твердопаливними котлами.

До даних видів палива відносять: торф'яну продукцію (брикети, напівбрикети, крихта торф'яна), дрова паливні та відходи кускові, кам'яне вугілля, а також пелети (деревні та солом'яні). Дані види палива мають органічне походження, а також схожі фізичні властивості, (теплота згоряння становить 3500-7000 ккал/кг).

Так, наприклад, кількість теплоти, що виділяється у разі повного згоряння одиниці маси (теплота згоряння) дров становить 4370 ккал/кг, вугілля – 5000-7000 ккал/кг, торфу – 3500-4500 ккал/кг, пелетів деревних – 4500 ккал/кг.

Разом з тим, одним з основних критеріїв вибору палива є вартість 1 Гкал теплової енергії. Для прикладу, відповідно до інформації, що міститься у презентації КП ІАЦ «Волиньенергософт» «Заміщення природного газу на місцеве паливо – основа енергетичної стратегії Волині» (регіональна Програма підвищення енергоефективності Волинської області на 2011-2020 роки), вартість 1 Гкал з пелетів деревних складає 403,9 грн., з газу природного – 884 грн. для населення та 1397 грн. для промисловості, тоді як з дров – 202,2 грн., з торфобрикетів –

Таблиця 1

№ n/n	Вид палива	Вартість 1 Гкал, грн.	Відмінність вартості 1 Гкал з пелетів деревних до певного виду палива, рази	Відмінність вартості 1 Гкал з природного газу для населення до певного виду палива, рази	Відмінність вартості 1 Гкал з природного газу для промисловості до певного виду палива, рази
1.	Природний газ для населення	884	0,46	-	-
2.	Природний газ для промисловості	1397	0,29	-	-
3.	Пелети деревні	403,9	-	2,2	3,5
4.	Дрова паливні	202,2	2	4,4	6,9
5.	Торфобрикети	249,2	1,6	3,5	5,6
6.	Вугілля	187,4	2,2	4,7	7,5

Як видно з таблиці 1, вартість 1 Гкал, отриманої з пелетів є в 2 рази вищою, ніж з інших видів твердого палива (торф'яної продукції, дров паливних та відходів кускових, кам'яного вугілля), крім того, вартість 1 Гкал, отриманої з природного газу є в 3,5 – 7,5 рази вищою, ніж з вищенаведеного твердого палива.

Враховуючи вищенаведене, товарними межами досліджуваного ринку є роздрібна торгівля торф'яною продукцією, дровами паливними та відходами кусковими, кам'яним вугіллям (надалі – тверде паливо).

Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

Відповідно до Методики територіальними (географічними) межами ринку певного товару (товарної групи) є територія зі сферою відносин купівлі товару (групи товарів), у межах яких за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Придбання твердого палива із інших областей вимагає додаткових транспортних витрат. Зокрема, якщо перевезення продукції в середньому становить 7 грн./км, то вартість доставки зі Львова до Луцька становитиме близько 1100 грн., зі Львова до Ковеля ≈1300 грн. Тобто, вартість перевезення перевищує саму вартість 1 тонни продукції твердого палива.

Коректність вибору вищезазначених територіальних меж ринку підтверджується також незначними обсягами реалізації суб'єктами господарювання, що знаходяться поза межами Волинської області, тобто ступінь відкритості даного ринку складає менше 1%.

Відповідно, територіальними (географічними) межами ринку визначено адміністративні межі Волинської області.

Часові межі ринків.

Відповідно до пункту 7.1. Методики, часовими межами ринку є час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюється.

Оскільки структура вищезазначеного ринку істотно не змінилась, відповідно **часовими межами досліджуваного ринку визначено 2014 рік, січень – вересень 2015 року** (враховуючи те, що період повного обороту авансового капіталу під час роздрібної торгівлі становить 2 місяці, часовими межами відповідно до п.7.3 Методики встановлено **2014 рік, січень – вересень 2015 року**).

Бар'єри вступу на ринок.

Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок твердого палива є:

- адміністративні обмеження;
- економічні обмеження.

Зокрема, основними бар'єрами вступу на нього є необхідність отримати у спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр ліцензії (спеціального дозволу) на користування надрами, яка також погоджується Державною екологічною інспекцією України та Держгірпромнаглядом. Попередньо для отримання ліцензії (спеціального дозволу) згідно з Кодексом України «Про надра» необхідно отримати погодження обласної ради про надання

Зокрема, плата за користування надрами справляється у вигляді: платежів за користування надрами; збору за видачу спеціальних дозволів; акцизного збору; відрахувань за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету.

Бар'єр суттєвих економічних витрат, що пов'язані із значними стартовими витратами (капіталовкладень) при вступі на ринок для створення матеріально-технічної бази (будівництво приміщень, придбання необхідного обладнання, техніки тощо).

Вищенаведене свідчить про наявність суттєвих бар'єрів для вступу на зазначений ринок та неможливість вступу на цей ринок нових учасників у короткий строк.

Перелік суб'єктів господарювання, що діють на ринку.

Постачальники.

Реалізацію твердого палива в області протягом 2014 року та січня - вересня 2015 року здійснювали:

- ДП «Волиньторф (44614, Волинська обл., Маневицький р-н, с. Прилісне, код ЄДРПОУ);
- ТзОВ «Лопатинський торфобрикетний завод» (вул. Промислова, 33, смт Лопатин, Радехівський р-н., Львівська обл., 80261) (реалізація у Волинській області лише протягом 2014 року);
- ДП «Рівнеторф» (вул. Степана Бандери, 30А, м. Рівне, 33000);
- ДП «Волиньвугілля» (вул. Луцька, 1, м. Нововолинськ, 45403);
- ДП «Шахта №1 «Нововолинська» (вул. Шахтарська, 42, м. Нововолинськ) з червня 2015 року;
- Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства (пр-т Волі, 30, м. Луцьк, 43010).

Територіальним відділенням відповідно до Методики проведено дослідження стану конкуренції на ринку роздрібної торгівлі твердим паливом та встановлено, що в межах Волинської області за фактичними даними роботи протягом 2014 року, січня – вересня 2015 року на даному ринку, відповідно до частини другої статті 12 Закону України “Про захист економічної конкуренції”, монопольне (домінуюче) становище займає ДП «Волиньторф» з частками відповідно 62,98% та 51,76%.

Територіальним відділенням на виконання доручення голови Волинської обласної державної адміністрації надіслано листи-вимоги про надання інформації від 09.09.2015 року № 20/1.23-1574 та від 06.10.2015 року № 26/1.34-1718, а також в ході розгляду даної справи з 25.02.2016 року здійснено позапланову перевірку діяльності Підприємства на відповідність діяльності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами аналізу інформації ДП «Волиньторф» (листи від 23.09.2015 року № 1253 та від 15.10.2015 року № 1337) встановлено наступне.

Оптово-відпускні ціни на брикети та напівбрикети торф'яні Маневицьким торфозаводом застосовуються, як філією ДП «Волиньторф», на рівні затвердженому наказами директора Підприємства. Водночас, собівартість випуску тонни брикетів розробляється основним Підприємством та Філією самостійно на основі власних планових витрат та обсягів випуску продукції.

Рівень рентабельності, що не обмежений жодним нормативно-правовим актом, по Філії та основному Підприємству застосовується в межах, що обмежується розміром застосовуваної оптово-відпускної ціни.

Враховуючи вищезазначене, територіальним відділенням здійснено перевірку порядку формування собівартості торфобрикетів, як складової оптово-відпускної ціни.

Ціни на брикети торф'яні протягом 2014 року змінювалися чотири рази і зросли для населення з 465 грн./т (наказ № 237 від 25.12.2012 р. введений в дію з 02.01.2013 р.) до 606 грн./т (наказ № 254 від 01.12.2014 р.) та бюджетних установ з 480 грн./т (наказ № 237 від 25.12.2012 р. введений в дію з 02.01.2013 р.) до 606 грн./т (наказом № 254 від 01.12.2014 р.). Підприємство з 01.10.2014 р. наказом №205 ввело в дію однакову для всіх груп споживачів ціну на продукцію в розмірі 552 грн./т та надалі при наступних зростаннях ціни не диференціювало її відносно груп споживачів.

Протягом січня-вересня 2015 року вартість тонни брикетів змінювалась два рази і зросла для населення та бюджетних установ з 606 грн./т до 684 грн./т (наказ № 212 від 01.09.2015 р.).

Загалом, протягом 2014 року та січня-вересня 2015 року відбулося зростання оптово-відпускних цін на брикети торфові для населення на 219 грн./т (або на 47 %) та для бюджетних установ на 204 грн./т (або на 42,5%).

Розмір ціни за одну тонну торфобрикетів розробляється Підприємством на підставі планових обсягів виробництва брикетів та передбачених на таке виробництво планових витрат.

За результатами аналізу фактичних та планових витрат на виробництво брикетів торф'яних по Підприємству у розрізі статей витрат територіальним відділенням встановлено наступне.

Таблиця 2

	ДП «Волиньторф»					
	2014 рік			січень-вересень 2015 рік		
	План	Факт	Відхилення, %	План	Факт	Відхилення, %
Товарна продукція, т			-			-
Сировина і матеріали			-6,8			+4,2
Паливо			+7,8			-2,7
Електроенергія			-22,6			-25,3
Основна зарплата та відрахування на соц.фонди			-16,8			-10,16
в т.ч. : додаткова			+7,4			+6
Амортизація ОФ			+24			-12,2
Поточний ремонт			+10,7			-28,2
Загальновиробничі витрати, грн.			+9,7			-26,1
Загальновиробнича собівартість			-4,8			-10,6
Адмін. витрати			+6,1			-9,2
Плата за землю			+13,2			-0,6
Витрати на збут			-51,2			-14,4
Повна собівартість			-9			-10,6
Прибуток, грн.			83,5			45,2
Рентабельність, %			-			-
Товарна продукція, грн.			-			-

У 2014 році Підприємством на виробництво 79186 тонн брикету понесено фактично менші (на 9%) витрати, ніж передбачалося у діючих у 2014 році оптово-відпускних цінах, як результат: фактична рентабельність виробництва торфобрикетів склала %, проти планової 10,7%.

За результатами аналізу витрат в розрізі статей витрат, встановлено суттєве завищення при плануванні витрат, відносно фактичних, по статтях «Сировина і матеріали» (на 6,8%), «електроенергія» (на 22,6%), «основна зарплата та відрахування на соц.фонди» (на 16,8%) та «Витрати на збут» (на 51,2%).

Відповідно до даних, наведених в таблиці 2, питома вага витрат на сировину в повній плановій собівартості становить 32%, а частка витрат на електроенергію 15%, витрати на збут – 11%. Частка витрат на основну зарплату та відрахування на соц.фонди складає менше 5%.

За результатами аналізу фактичних та планових витрат на виробництво брикетів торф'яних у розрізі статей калькуляції по Філії встановлено, що протягом січня-вересня 2015 року на виробництво 27028 т брикетів понесено фактично менші витрати (на 8,96%), ніж передбачалося у діючих протягом зазначеного періоду цінах. Фактична рентабельність при цьому склала %, проти планової %. Встановлено завищення при плануванні витрат на сировину та матеріали (на 5,8%), паливо (на 15,9%), електроенергію (на 11,8%), амортизація ОФ (на 31,1%), загальновиробничі (на 19,6%) та адміністративні витрати.

Відповідно до даних балансу торфу фрезерного по Підприємству на 31 грудня 2014 року всього у 2014 році перероблено 113061 т торфу на суму тис. грн. Середня фактична собівартість 1 тн торфу – грн., тоді як планова собівартість торфу в оптово-відпускних цінах закладалася на рівні грн.(наказ №170 від 22.08.2014 року), грн.(наказ № 205

від 01.10.2014 року) та грн. (наказ № 254 від 01.12.2014 року). Різниця коливається в межах від 4,37 грн. до 5,50 грн.

Відповідно до листа ДП «Волиньторф» від 25.12.2015 р. №1704 причиною економії витрат по статті «сировина», є зменшення фактичної норми витрат торффу паливного на 1 т торфобрикетів з 1,454 т по плану до 1,37 т по факту (згідно місячних відомостей про якісні показники руху торффу і торфопродукції) та зменшення відповідно фактичної кількості торффу натуральної вологості, який необхідно було вивезти для виготовлення 1 т брикету з 1,745 т по плану до 1,575 т фактично.

Фактична собівартість вивезення 1 т торффу - грн., тоді як в цінах у 2014 році закладалася планова собівартість вивезення грн./т (наказ № 95 від 01.05.2014 року), грн./т (наказ № 170 від 22.08.2014 року), грн./т (наказ № 205 від 01.10.2014 року) та грн./т(наказ № 254 від 01.12.2014 року). Різниця коливається в межах від 1,4 грн. до 5,42 грн.за тону.

Отже, у 2014 році ДП «Волиньторф» на виробництво 1 т брикету фактично затрачалося менше торффу, зважаючи на його фактичні якісні показники, і вартість фактично була нижчою, ніж передбачалося при формуванні діючих у 2014 році цінах на брикети торфові, проте коригування ціни, зважаючи на вищевикладене, Підприємством не було здійснено.

Згідно з письмовими поясненнями начальника виробничого відділу Підприємства , відібраних 25 лютого 2016 року, стосовно нормативних витрат сировини на виробництво брикетів, які фактично менші, ніж планові, зазначено, що планові показники витрат сировини закладаються на початку року на основі планових (прогнозованих) показників якості сировини, яка буде видобуватись та середніх показників якості брикетів. «Проводиться розрахунок згідно з основними методичними положеннями з нормування питомих витрат паливо-енергетичних ресурсів. Для розрахунків використовуються показники якості торффу та брикетів закладені в ГОСТах» (мовою оригіналу).

Матеріали перевірки (відомості про якісні показники та рух торффу і торфопродукції, активів списання торффу фрезерного з підзвітних осіб, використаного на виробництво брикетів, напівбрикетів торф'яних, крихти та теплової енергії) свідчать, що середня вологість торффу, щомісячно виміряна спеціалістами заводу і задокументована, коливається від 44% до 49,3%, залежно від пори року.

Згідно з поясненням начальника виробничого відділу Підприємства «фактичні показники вологи торффу, що видобувається протягом декількох років вдається утримувати нижчими планових за рахунок організаційних заходів та сприятливих погодних умов» (мовою оригіналу).

Водночас, територіальним відділенням при аналізі статей витрат, передбачених у калькуляціях на брикети торф'яні для комунально-побутових потреб, за оптово-відпускними цінами 1 тонни брикетів в розмірі 650 грн/т – з 01.03.2015 року та 684 грн/т з 01.09.2015 року встановлено наступне.

Маневицьким торфозаводом на 2015 рік на видобуток, погрузку та перевезення торффу передбачалась вартість дизельного пального та бензину на рівні відповідно 22,00 грн/л та 22,30 грн/л, а Підприємством – 21,00 грн/л та 19,10 грн/л відповідно.

Зважаючи на видаткові накладні Маневицький торфозавод та ДП «Волиньторф» здійснювали закупку бензину та дизпалива протягом січня-вересня 2015 року за цінами, що коливалися в межах відповідно 16,45 грн./л – 26,80 грн./л та 13,45 грн./л – 27,70 грн./л. Водночас, слід зазначити, що згідно з накладними на пальне найвищі закупівельні ціни на паливо застосовувались протягом нетривалого проміжку часу (середина березня 2015 року).

Також, територіальним відділенням встановлено, що відповідно до видаткових накладних від 23.02.2015 року № 237 та від 11.03.2015 року № 193 Маневицький торфозавод здійснював закупівлю палива у за цінами, що змінювались протягом дня 3-4 рази на 1,00 грн/л – 3,50 грн/л. Пояснень щодо даного факту Підприємство територіальному відділенню не надано.

Слід відмітити, що мінімальні роздрібні ціни протягом січня – серпня 2015 року на бензин коливались в межах 15,85 грн/л до 18,50 грн/л (за винятком лютого-березня, коли відбувся значимий ріст роздрібних цін до рівня 23,00 грн/л) та серпня-грудня 2015 року – 17,70 грн/л до 16,90 грн/л (зниження протягом зазначеного періоду).

Водночас, мінімальні роздрібні ціни протягом січня – липня 2015 року на дизпаливо коливались в межах 15,90 грн/л до 19,00 грн/л (за винятком лютого-березня, коли відбувся значимий ріст роздрібних цін до рівня 21,30 грн/л) та серпня-грудня 2015 року – 17,00 грн/л до 15,60 грн/л (зниження протягом зазначеного періоду).

Тобто, в період максимального рівня цін на світлі нафтопродукти (лютий – березень 2015 року) мінімальні роздрібні ціни на дане паливо були нижчими або максимально наближеними до тих, які передбачались Маневицьким торфозаводом та Підприємством на 2015 рік.

В калькуляції Маневицького торфозаводу, якою передбачена ціна 650 грн./т брикетів стаття витрат «паливо» встановлена в розмірі _____ грн., що складає 10,6% від повної собівартості. Водночас, в калькуляції, якою передбачена ціна 684 грн./т брикетів стаття витрат «паливо» встановлена в розмірі _____ грн., що складає 10,1% від повної собівартості.

В калькуляції Підприємства, якою передбачена ціна 650 грн./т брикетів стаття витрат «паливо» встановлена в розмірі _____ грн./т, що складає 12,6% від повної собівартості. Водночас, в калькуляції, якою передбачена ціна 684 грн./т брикетів стаття витрат «паливо» не змінилася та встановлена в розмірі _____ грн./т, що складає 11,3% від повної планової собівартості.

Отже, територіальним відділенням встановлено, що стаття витрат «Паливо» складає понад 10% від повної собівартості продукції, і Підприємством при плануванні вартості дизпалива та бензину на видобуток, погрузку та перевезення торфу у 2015 році закладено завищену вартість даного палива (в середньому на 1,00 -1,50 грн./л).

Крім того, Підприємством при збільшенні з 01.09.2015 року вартості брикетів торф'яних з 650 грн/т до 684 грн/т не враховано зниження на 35% протягом березня – вересня 2015 року роздрібних цін на бензини та дизпаливо, що призвело до суттєвого завищення даної статті витрат.

Також завищення при плануванні виявлено по статті «електроенергія», у 2014 році на 22,6%, а протягом січня-вересня 2015 року на 25,3%. Питома вага в складі планових витрат становить відповідно 15% та 18% (див.табл.2).

Планові витрати електроенергії на виробництво торфобрикетів формуються відповідно до загальновиробничих норм питомих витрат електроенергії розроблених згідно з «Основними методичними положеннями з нормування питомих витрат паливо-енергетичних ресурсів на виробництво продукції на підприємствах Державного концерну «Укрторф», затверджених його головою правління та погоджених першим заступником Голови Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів 15.01.2007 року, і складає 68,5 кВт/год. на виробництво 1 тонни брикету, при вологості торфу 48%.

Фактично, при виробництві 79573 т брикету у 2014 році, було затрачено 46,2 кВт/год. на виробництво 1 тонни брикету, тоді як планувалося 68 кВт/год. Крім того за результатами діяльності у 2013 році по Підприємству фактична норма використання електроенергії на виробництво 1 тонни брикетів склала 45,08 кВт/год.

Протягом січня-вересня 2015 року при виробництві 57689 тонн брикетів, використано 48,03 кВт/год. на виробництво 1 тонни брикету, тоді як планувалося 67 кВт/год.

Пояснення стосовно фактично нижчих витрат по електроенергії, ніж було заплановано (лист Підприємства від 14.12.2015 року № 1605) обґрунтовано наступним: «впровадженням комплексу організаційно-технічних заходів з економії електричної енергії» та за рахунок якісних показників торфу та торфопродукції» (мовою оригіналу).

Однак, коригування цін на торф'яну продукцію з врахуванням економії витрат по статті «електроенергія» на момент виникнення такої економії Підприємством не було здійснено.

За результатами аналізу витрат по філії виявлено завищення витрат у статті «електроенергія», зокрема, спожита протягом 2014 року електроенергія для брикетування 39083 тонн брикету склала 1830162,54 кВт/год, тобто на тонну продукції фактично витрачається 46,82 кВт/год., тоді як при формуванні витрат по статті «електроенергія» планова норма складала 51 кВт/год/ тонну.

Отже, фактично Маневицьким торфозаводом при випуску продукції використовується менше електроенергії, ніж планується при формуванні ціни на брикети.

Враховуючи вищезазначене, а саме завищення при формуванні оптово-відпускної ціни на брикети торф'яні, витрат на електроенергію та паливо, Підприємством було застосовано ціни, які не відповідали фактичним показникам діяльності та понесеним фактичним витратам на виробництво брикетів.

Такі дії ДП «Волиньторф» щодо завищення витрат на паливно-мастильні матеріали та електроенергію, які призвели до встановлення та застосування протягом 2014 року та січня-вересня 2015 року економічно необґрунтованих, завищених цін на тверде паливо є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких цін реалізації товарів, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Копію подання з попередніми висновками у справі № 37-15 відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994р. №5-р, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету від 29.06.1998 р №169-р), територіальним відділенням листом від 01.03.2016 № 26/1.34-309 було надіслано ДП «Волиньторф».

Листом від 17.03.2016 року № 311 ДП «Волиньторф» надало до територіального відділення реагування на подання з попередніми висновками у справі, в якому зокрема здійснило власний розрахунок частки на ринку – 3,6%.

Зазначений розрахунок було здійснено з врахуванням Норм витрат теплоенергії на опалення і гаряче водопостачання житлових і громадських споруд на опалювальний сезон 15.10-15.04 з врахуванням теплової енергії, що виробляється з природного газу.

Зазначені пояснення Підприємства не було враховано територіальним відділенням, оскільки вартість 1 Гкал, отриманої з природного газу є в 3,5 – 7,5 рази вищою, ніж з твердого палива.

Також Підприємство у листі від 17.03.2016 року № 311 ДП «Волиньторф» визнало наявність бар'єрів вступу на даний ринок: «для вступу на ринок палива існують певні адміністративні і економічні обмеження....» (мовою оригіналу).

ДП «Волиньторф» надано зауваження стосовно методу аналізу фактичних і планових витрат на виробництво брикетів торф'яних, який використало територіальне відділення.

Дані для проведення порівняльного аналізу, отримані з калькуляції собівартості товарної продукції, що складається щомісячно за накопичувальним принципом. У планових витратах відображені витрати передбачені в діючих цінах на фактичний обсяг продукції. Порівняння фактичних витрат з плановими на фактичний випуск дозволяє відслідкувати рівень відшкодування ціною товару (продукції) реально понесених на його виробництво витрат.

Визначення собівартості тонни брикетів шляхом врахування фактичних витрат та планових обсягів, є некоректним, оскільки витрати виникли в процесі реальних господарсько-операційних дій Підприємства і ніяким чином не пов'язані з плановими обсягами, які існують лише на папері.

Також, Підприємство повідомило територіальне відділення, що за їхнім поданням Державний концерн «Укрторф» змінив загальновиробничу норму питомих витрат електроенергії на виробництво одиниці продукції з 67 кВт/год у 2015 році до 58 кВт/год у 2016 році.

ДП «Волиньторф» у реагуванні на подання з попередніми висновками звернуло увагу на постійні витрати та їх вплив на собівартість, проте територіальним відділенням не акцентувалася увага на витратах, що відносяться до постійних, оскільки основна питома вага припадає на прямі змінні витрати такі, як сировина, паливо та електроенергія.

Зокрема, при аналізі оптово-відпускних цін 650 грн./т та 684 грн./т встановлено наступне.

	з 01.03.2015 року			з 01.09.2015 року		
	План, грн.	Факт, грн.	Відхиленн я, %	План, грн.	Факт, грн.	Відхилення, %
Сировина і матеріали			-27,7			+2,8
Паливо			-20,4			-3,5
Електроенергія			-11,5			-23,44
Зарплата основна			-19,6			-17,63
Додаткова зарплата			+28,0			-1,3
Відрахування на соцзаходи			-6,1			-15,8
Амортизація ОФ			-5			4,27
Поточний ремонт			+19,15			23,05
Загальновиробничі витрати			-19,1			-20,84
Адмін. витрати			-10,6			-7,2
Плата за землю			+62,8			+13,5
Витрати на збут			+13			-18
Повна собівартість			-16,5			-8,9
			(грн.)			(грн.)

Основними статтями витрат, що займають значиму питому вагу в складі повної собівартості готової продукції (брикетів) є сировина (торф), паливно-мастильні матеріали (ПММ) та електроенергія. Це прямі витрати, що прямо залежать від обсягів виробництва.

Фактична собівартість виробництва тонни брикетів станом на 01.03.2015 року склала грн./т, що на 16,5 менше від планової собівартості тонни брикетів на фактичний обсяг.

В розрізі статей витрат відмічено, що Підприємство фактично несло менші витрати на сировину (27,7%), електроенергію (11,5%), паливо (20,4%), основну заробітну плату (на 19,6%) та загальновиробничі витрати (19,1%), ніж передбачало в діючій ціні 606 грн./т.

Так як загальновиробничі витрати в переважній більшості складаються з постійних витрат, то розбіжність між фактичними і плановими обумовлена фактично більшими обсягами виробництва, ніж планувалося.

Станом на 01.09.2015 року фактична собівартість 1 тонни брикетів склала грн./т, що на 8,9%, менше від планової. Аналіз в розрізі статей витрат показав, що фактично сировина була на 2,8% дорожчою, ніж передбачалося в діючій до 1 вересня 2015 року 650 грн./т. Витрати на електроенергію та основну заробітну плату, фактично були менші, ніж планові (в ціні 650 грн./т, крім плати за землю).

Підприємством, здійснено підвищення ціни з 650 грн./т до 684 грн./т, лише на підставі зростання фактичної вартості сировини (торфу). У новій ціні 684 грн./т, змінюється лише стаття витрат «Сировина та матеріали», проте не переглядаються ті статті витрат, по яких фактично відбулося зниження. Оптово-відпускна ціна не скоригована на економію витрат на електроенергію, заробітну плату, амортизаційні відрахування, витрати на збут.

Реагуючи на твердження територіального відділення стосовно завищення вартості паливно-мастильних матеріалів Підприємство повідомило: «під час розрахунку планової вартості торфобрикетів враховувалися такі ціни на паливо, які діяли в той момент. Після того ціни на 1 л такого товару на ринку змінювалися мало не щодня, а то й кілька разів на день. Підприємство немає можливості здійснювати моніторинг кожного дня ціни на паливо і відповідно перераховувати вартість брикетів» (мовою оригіналу).

Однак, слід зазначити, що в другій половині січня 2015 року роздрібні ціни на світлі нафтопродукти були значно нижчими, ніж заплановані Підприємством. Крім того, територіальним відділенням встановлено, що Маневецький торфозавод, відповідно до договорів, укладених з , здійснював закупівлю протягом 2015 року нафтопродуктів із 3% знижкою.

Водночас, Підприємство звернулось з клопотанням при прийнятті рішення у справі врахувати факт вичерпування сировинної бази (забезпеченість складає 44,7% від потреби), проблеми, пов'язані з отриманням дозвільних документів на виділення нових площ для видобування торфу, відсутністю державної підтримки, починаючи з 2012 року, яка могла б бути спрямована на розвиток торф'яної галузі.

Крім того, Підприємство акцентує на вартості незакінченого капітального будівництва сировинних баз, яка станом на 01.10.2015 року складає _____ грн., а також на вартості брикетів торф'яних інших підприємств - учасників ДК «Укрторф» (ДП «Чернігівторф» - 845 грн./т для населення та 950 грн./т – для інших споживачів; ДП «Київторф» - 989,99 грн./т для всіх споживачів).

Також, Підприємством у 2014 році сплачено _____ грн. податків і зборів, а у 2015 році – _____ грн.» (мовою оригіналу).

Підприємство додатково у листі від 25.03.2016 року № 364 повідомило про вичерпування запасів сировини, які станом на дату написання листа склали менше 6 тис. тонн.

Також, Підприємством повідомлено, що «спад виробництва і реалізації торфобрикетів значною мірою вплинув на фінансовий стан. Так, за січень-лютий 2015 року підприємство від фінансово-господарської діяльності отримало _____ грн. прибутку, то за аналогічний період часу у 2016 році – _____ грн.

Станом на 01.03.2016 року дебіторська заборгованість на Підприємстві становить _____ грн., кредиторська – _____ грн.» (мовою оригіналу).

На засіданні адміністративної колегії 29.03.2016 року директор ДП «Волиньторф» _____ визнав вчинення Підприємством кваліфікованого у справі порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Зауважень до проекту рішення директором ДП «Волиньторф» _____ та начальником ПЕВ Підприємства _____ надано не було.

Обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Підприємством за 2015 рік становить _____ (_____) грн.

Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону, на суб'єкти господарювання накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Згідно з частиною шостою статті 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції" рішення про накладення штрафу понад чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян приймаються виключно Антимонопольним комітетом України, адміністративною колегією Антимонопольного комітету України на їх засіданнях.

При визначенні розміру штрафу враховано наступне:

- порушення законодавства про захист економічної конкуренції вчинено відповідачем не вперше;
- тривалість вчинення порушення;
- визнання відповідачем вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції під час розгляду справи територіальним відділенням;
- вжиття заходів для приведення оптово-відпускної ціни на брикети торф'яні до економічно обґрунтованого рівня в частині зниження загальновиробничої норми питомих витрат електроенергії на виробництво одиниці продукції;
- **фінансовий стан Підприємства;**
- **сприяння територіальному відділенню під час розгляду справи;**

На підставі вищевикладеного, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», зі змінами та доповненнями, статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.01 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, зі змінами та доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.94 р. № 5-р, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету №169-р від 29.06.98 р.), зі змінами та

доповненнями, адміністративна колегія територіального відділення

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за фактичними даними роботи протягом 2014 року, січня – вересня 2015 року державне підприємство «Волиньторф» (44614, Волинська обл., Маневицький р-н, с. Прилісне, код ЄДРПОУ) займає монопольне (домінуюче) становище на ринку роздрібної торгівлі твердим паливом в межах Волинської області з частками відповідно 62,98% та 51,76%.

2. Визнати, що державне підприємство «Волиньторф» (44614, Волинська обл., Маневицький р-н, с. Прилісне, код ЄДРПОУ:) завищивши витрати на паливно-мастильні матеріали та електроенергію, що призвело до встановлення та застосування протягом 2014 року та січня-вересня 2015 року економічно необґрунтованих, завищених цін на тверде паливо вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких цін реалізації товарів, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до частини другої ст.52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» накласти на державного підприємства «Волиньторф» (44614, Волинська обл., Маневицький р-н, с. Прилісне, код ЄДРПОУ:) штраф за вчинення порушення, вказаного в пункті 2 резолютивної частини рішення, у розмірі 10000 (десять тисяч) гривень.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний термін з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.